

можливість розробити педагогічну систему з відповідним змістовним наповненням її компонентів.

Список використаних джерел:

1. Введение в педагогику толерантности: учеб. пособие для ст-тов пед. ВУЗов / Н. М. Борытко, И. А. Соловцова, А. М. Байбаков; под. ред. Н. М. Борытко. – Волгоград: Изд-во ВГИПК РО, 2006. – 80 с. (Серия «Гуманитарная педагогика». Вып. 9).
2. Каган М. С. Человеческая деятельность (Опыт системного анализа) / М. С. Каган. – М.: Политиздат, 1974. – 328 с.
3. Колбіна Т. В. Формування міжкультурної комунікації майбутніх економістів: теоретико-методологічний аспект: моногр. / Т. В. Колбіна. – Х.: ВД Інжек, 2008. – 392 с.
4. Хуторской А. В. Современная дидактика: учеб. для ВУЗов / А. В. Хуторской. – СПб.: Питер, 2001. – 544 с. (Серия «Учебник нового века»).

Зельман Л.Н.

аспірант,

Львівський науково-практичний центр

Інституту професійно-технічної освіти

Національної академії педагогічних наук України

РОЗВИТОК ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ В НЕЗАЛЕЖНІЙ УКРАЇНІ

Важливою умовою успішного розвитку професійно-технічної освіти є розвиток економіки, однак професійна освіта також може позитивно впливати на стан економіки, готуючи висококваліфікованих робітників, які спроможні вирішувати професійні проблеми на високому рівні.

Проблеми розвитку системи професійно-технічної освіти України відображені в працях С. Я. Батишева, Г. П. Васяновича, С. М. Вдович, Р. С. Гуревича, О. М. Коханка, І. Л. Лікарчука, Н. Г. Ничкало, В. О. Радкевич та інших.

І. Л. Лікарчук визначив сутність поняття «система підготовки робітничих кадрів», яке, як вважає вчений, включає три складові:

- систему освітніх програм і державних освітніх стандартів для підготовки кваліфікованих робітників;

- мережу освітньо-виховних закладів різних типів, де реалізуються освітні програми;

- систему органів управління підготовкою робітничих кадрів та підпорядковані їм установи і підприємства [2, с. 12].

У 90-х рр. ХХ ст. відбулася модернізація й оптимізація ПТНЗ, здійснювалася орієнтація на потреби суспільства та ринку праці, що вимагало якісно підготовленого висококваліфікованого робітника. «Одна з основних цілей підготовки кваліфікованих фахівців – формування їх професійної компетентності, яка включає систему знань, умінь, навичок і здібностей, що дозволяють фахівцям кваліфіковано орієнтуватися у сфері професійної

діяльності, а також якість осіб, що надають їм можливість успішно вирішувати певний клас професійних завдань» [4, с. 135].

У незалежній Україні навчальні заклади стають конкурентоспроможними. Училища отримали ліцензії на підготовку нових, раніше не характерних для професійно-технічної освіти спеціальностей. Враховуючи зміни на ринку праці, в училищах відкрито такі нові професії: офіціант, бармен, буфетник та ін. Триває робота щодо підготовки робітничих кадрів з інтегрованих професій і спеціальностей. Збільшується кількість майбутніх працівників сфери обслуговування, які, поряд з основною професією, отримують дві та більше споріднених професій (швачка, кравець, закрійник; бармен, офіціант; кухар бармен та ін.), а це підвищує конкурентоспроможність і мобільність майбутніх фахівців на ринку праці. «Сучасна діяльність установ професійно-технічної освіти спрямована не тільки на задоволення цілком конкретних потреб суспільства і економіки у фахівцях середньої ланки, але і на освітні потреби особи» [4, с. 132].

За роки незалежності України зменшилися і мережа навчальних закладів, і кількість учнів. За даними Державної служби статистики, у 1991 р. функціонував 1251 державний ПТНЗ із контингентом учнів 648,4 тис. ; у 2012 р. – 972 ПТНЗ з контингентом учнів 423,3 тис.

За 23 роки (станом на 01.01.2014р.) сформована така мережа професійно-технічних навчальних закладів:

- державні ПТНЗ – 938 (ПТНЗ (МОН і ОДА) – 835 (з контингентом учнів майже 360 тис.); ПТНЗ в структурі ВНЗ та інших – 54 (з контингентом учнів майже 22 тис.); ПТНЗ в установах виконання покарань – 76 (з контингентом слухачів близько 9 тис.));

- недержавної форми власності – майже 1200 ПТНЗ (з контингентом учнів близько 100 тис.) [3].

На початку ХХІ ст. було прийнято ряд важливих законодавчих актів, які спрямовані для вдосконалення та розвитку системи професійно-технічної освіти. Згідно з найновішим Законом «Про освіту» (01.07.2014 р.), в Україні діють вищі навчальні заклади таких типів:

- університети (універсальні навчальні заклади);
- інститути та академії (галузеві навчальні заклади);
- коледжі (де готують спеціалістів до рівня молодшого бакалавра чи бакалавра).

Як зазначено в Законі, коледж – це галузевий вищий навчальний заклад або структурний підрозділ університету, академії чи інституту, що провадить освітню діяльність, пов'язану зі здобуттям ступенів молодшого бакалавра та/або бакалавра, проводить наукові дослідження. Також коледж має право здійснювати підготовку фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня молодшого спеціаліста. Всі відомості про коледж, що є структурним підрозділом університету, академії чи інституту, включаються до Єдиної державної електронної бази з питань освіти. Закон встановлює п'ять ступенів, підготовку яких здійснюють ВНЗ: молодший бакалавр, бакалавр, магістр, доктор філософії, доктор наук [1]. Ступінь «спеціаліста» буде скасовано. Отримання ступеня бакалавра означатиме здобуття повної вищої освіти. Ступені

бакалавра, магістра та доктора філософії (PhD) відповідають прийнятій у більшості країн Європи класифікації, що полегшить академічну мобільність українських студентів та науковців.

Отже, система професійно-технічної освіти незалежної України змінювалася відповідно до історичних умов. У зв'язку з сучасними вимогами ринку праці збільшилася кількість професій сфери обслуговування, училища відкрили нові професії. Для вдосконалення системи професійно-технічної освіти виходить ряд важливих законодавчих документів. Навчальні заклади приватної та державної форми власності здійснюють підготовку близько 400 тис. майбутніх кваліфікованих робітників. Професійно-технічна освіта на сучасному етапі продовжує змінюватися та розвиватися. У навчально-виховний процес професійно-технічних навчальних закладів активно впроваджуються інноваційно-освітні та інформаційно-комунікативні технології.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про освіту». – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://vnz.org.ua/zakonodavstvo/110-zakon-ukrayiny-pro-osvitu>
2. Лікарчук І. Л. Управління системами підготовки кваліфікованих робітників в Україні: педагогічний аспект (1888-1998 роки): Автореф. дис. д-ра пед. наук: 13.00.04. / І. Л. Лікарчук; Інститут педагогіки і психології професійної освіти АПН України. – К., 1999. – 36 с.
3. Професійно-технічна освіта незалежної України у 1991-2013 роках: головні події, формування нормативно-правової бази, статистика: Матеріали Комітету з питань науки і освіти Верховної Ради України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://kno.rada.gov.ua/komosviti/control/uk/publish/article.jsessionid=78AFC9DA9146D4AC086B8B147A16571B?art_id=59227&cat_id=44731
4. Радіонова Н. М. Стан та перспективи розвитку системи професійної підготовки кваліфікованих робітників // Духовність особистості: методологія, теорія і практика. – 2013. – № 3 (56). – С. 130-137.

Клєба А.І.

викладач кафедри інформатики,

Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія»

Харківської обласної ради

ДИДАКТИЧНА ПІДГОТОВКА ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАТИВНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНЬОГО ВИХОВАТЕЛЯ

Сучасний розвиток суспільства призводить до зміни парадигми педагогічної діяльності. Швидкі темпи розвитку економіки, виробництва, інформаційних технологій, трансформаційних суспільних та екологічних процесів, які впливають на розвиток до формування дитини, висуваючи перед нею більш нові потреби до виховання та навчання. У зв'язку з цим, сьогодні актуальним є питання удосконалення й підвищення ефективності дидактичної підготовки майбутнього вихователя, якому притаманні педагогічне мислення,